

FÁTIMA LUZ EPAZ

Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej w Fatimie

Dyrektor: Ks. Carlos Cabecinhas

Kwartalnik

Ano 21

76

*Jak Maryja niesiemy radość i miłość:
Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem*

„Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem”

Ks. Carlos Cabecinhas

„Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem” – hasło, wybrane przez papieża Franciszka na sierpniowe Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie, jest również tematem bieżącego roku duszpasterskiego w Sanktuarium Fatimskim.

Ten biblijny cytat pochodzi z ewangelicznej opowieści o nawiedzeniu (Łk 1, 39). Gdy Maryja wyruszała do domu Elżbiety, wciąż jeszcze rozbrzmiewało w Jej sercu pozdrowienie anioła. Matka Boga stała się pierwszym pielgrzymem, przynaglonym do wyruszenia w drogę przez radość, ale i troskę o drugiego człowieka. Maryja była gotowa do bezwarunkowego wypełniania woli Boga, dlatego „wybrała się i poszła z pośpiechem” do swej brzemiennej kuzynki. W orędziu na Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie Ojciec Święty Franciszek pisze: „Dobry pośpiech zawsze popycha nas ku górze i ku innym”. To hasło zachęca nas do naśladowania Maryi w Jej żarliwej potrzebie szukania Boga i w trosce o bliźnich. Maryja jako pierwsza niosła światu Jezusa Chrystusa – Ona jest wzorem ucznia, wzorem chrześcijanina.

Aby odczytać wskazany przez papieża temat w świetle orędzia fatimskiego, posłużmy się słowami św. Hiacynty Marto: „(...) gdybym mogła włożyć w serca wszystkich ludzi ogień, który płonie w głębi mojego serca i który sprawia, że kocham tak bardzo Serce Jezusa i Serce Maryi!”. Podobnie jak Maryja, także i my jesteśmy dziś powołani, by bez wahania dawać świadectwo wiary i „wkładać” w serce każdego człowieka miłość Bożą – ten ogień, który płonął w sercu św. Hiacynty i sprawiał, że „kochała tak bardzo Serce Jezusa i Serce Maryi”; ta miłość wyrażała się także w trosce o bliźnich, która była istotnym elementem życia małej widzącej. Rozważając temat bieżącego roku duszpasterskiego w świetle orędzia fatimskiego, odkrywamy więc głęboki dynamizm misyjny, który powinniśmy podjąć w naszym codziennym życiu.

Światowy Dzień Młodzieży to jedno z najważniejszych wydarzeń w życiu Kościoła powszechnego, dlatego Sanktuarium Fatimskie pragnie dostroić się do jego dynamiki. To wielkie spotkanie młodych ludzi, ale dotyczy całego Kościoła, a jego hasło jest wskazaniem dla wszystkich chrześcijan. Bądźmy gotowi naśladować Maryję, która „wybrała się i poszła z pośpiechem”!

„Światowe Dni Młodzieży naznaczą życie Sanktuarium w tym roku duszpasterskim. Jesteśmy bardzo szczęśliwi z zapowiedzianej obecności papieża w Fatimie”

Ks. Carlos Cabecinhas przedstawił plan duszpasterski na rok 2023 podczas spotkania z Coordinamento Nazionale Pellegrinaggi Italiani w Rzymie.

Cátia Filipe

Podczas spotkania z Coordinamento Nazionale Pellegrinaggi Italiani (CNPI) w Rzymie rektor Sanktuarium Fatimskiego ks. Carlos Cabecinhas mówił, że rok 2022 był czasem powrotu zorganizowanych grup pielgrzymkowych do Fatimy.

CNPI to organizacja skupiająca najważniejsze osoby i instytucje, odpowiedzialne za organizację pielgrzymek we Włoszech. W ramach włoskiego duszpasterstwa pielgrzymkowego działają komisje, które analizują i proponują rozwiązania dotyczące pielgrzymowania i turystyki religijnej w chrześcijańskiej perspektywie drogi wiary oraz ułatwiają relacje między sanktuariami a organizatorami wyjazdów, agencjami i hotelarzami.

Portugalski duchowny zwrócił uwagę, że w 2022 r. swoje narodowe pielgrzymki do Fatimy wznowiły wielkie rodziny za-

konne i ruchy kościelne, a także portugalskie diecezje oraz grupy zagraniczne, których powrót Sanktuarium przyjęło z wielką radością.

„Można powiedzieć, że w drugiej połowie 2022 r. liczba pielgrzymów przybywających do Fatimy powróciła do stanu sprzed pandemii, przekraczając nawet czasami nasze oczekiwania”, podkreślał kapłan.

Poinformował również, że Sanktuarium wznowiło już rekolekcje dla chorych oraz inne inicjatywy skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych: „Doskonale wiemy, że chorzy zawsze – już od czasów objawień – mieli w Fatimie szczególne miejsce, dlatego odwołanie spotkań z osobami chorymi i starszymi było najbardziej bolesne, ale konieczne w ówczesnej sytuacji”.

„Światowe Dni Młodzieży naznaczą życie Sanktuarium w tym roku duszpasterskim. Jesteśmy bardzo szczęśliwi z zapowiedzianej obecności papieża w Fatimie”

Pod koniec 2020 roku Sanktuarium Fatimskie rozpoczęło trzyletni okres duszpasterski pod hasłem „Jak Maryja niesiemy radość i miłość”. Jego zwieńczeniem będą Światowe Dni Młodzieży, które odbędą się w sierpniu 2023 r. w Lizbonie. Dlatego w poprzednich dwóch latach duszpasterskich w portugalskim sanktuarium maryjnym rozważano zagadnienia, wskazane przez papieża na okres przygotowań do ŚDM. Natomiast tematem roku duszpasterskiego 2022-2023 jest hasło Światowych Dni Młodzieży: „Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem”.

„To hasło zachęca nas do naśladowania Maryi w Jej żarliwej potrzebie szukania Boga i w trosce o bliźnich (...) Podobnie jak Maryja, także my jesteśmy dziś powołani, by bez wahania dawać świadectwo wiary”, mówił rektor Sanktuarium Fatimskiego.

Ks. Carlos Cabecinhas poinformował, że przygotowano różne pomoce duszpasterskie m.in. plakat i inne materiały graficzne z tematem przewodnim, który w tym szczególnym roku ukierunkowuje działania Sanktuarium w Cova da Iria.

Poza tym pielgrzymi mogą korzystać z propozycji szlaku modlitewnego w Sanktuarium. Dla młodych ludzi, którzy przyjadą do Fatimy przy okazji ŚDM 2023, przygotowano różne aktywności, których program będzie dostępny w formacie cyfrowym dla wszystkich zainteresowanych.

W wystąpieniu do włoskich organizatorów pielgrzymek rektor mówił: „Światowe Dni Młodzieży naznaczą życie Sanktuarium w tym roku duszpasterskim. Jesteśmy bardzo szczęśliwi z zapowiedzianej obecności papieża w Fatimie”. I dodał: „(...) przygotowujemy się do przyjęcia wielu młodych ludzi, którzy – jak wierzymy – odwiedzą nas przy okazji Światowych Dni Młodzieży. Mamy do zaoferowania, zwłaszcza przed i po lizbońskim spotkaniu, specjalny program skierowany do młodych. Zależy nam, aby podkreślić znaczenie pielgrzymowania, dlatego stworzyliśmy sześć tras, dla tych, którzy chcą odbyć pieszą pielgrzymkę do Fatimy; najdłuższa z nich ma 15 km, najkrótsza 5 km”. Ponadto planowane są warsztaty, konferencje, programy modlitwy i duchowego doświadczenia Fatimy.

Komitet organizacyjny ŚDM zwrócił się do Sanktuarium Fatimskiego z prośbą o zorganizowanie specjalnej ekspozycji w Lizbonie. „Chodzi o to, żeby młodzież mogła poznać Fatimę i Sanktuarium w Cova da Iria. W odpowiedzi na tę prośbę, przygotowujemy interaktywną wystawę fatimską w centrum portugalskiej stolicy”, tłumaczył rektor.

Na zakończenie swojego wystąpienia ks. Carlos Cabecinhas wspomniął jeszcze o pierwszej w tym roku międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej, która odbędzie się 12 i 13 maja: „Będziemy gościć symbole ŚDM, które będą w tym czasie w diecezji Leirii-Fatimy i zostaną włączone w majowe obchody w Cova da Iria. Ta uroczystość zwróci uwagę świata na to – tak niezwykle ważne dla Kościoła powszechnego – wydarzenie”.

Obecnie w Fatimie trwają przygotowania do budowy tzw. „Wioski Młodych”, która powstanie przy współpracy Sanktuarium i innych podmiotów. Będzie to miejsce, w którym od 27 lipca do 11 sierpnia, będą się mogli zatrzymywać młodzi pielgrzymi przybywający do Cova da Iria.

Fatimskie figury pielgrzymujące odwiedzą Europę, Afrykę i obie Ameryki

12 figur Matki Boskiej Fatimskiej przemierzy w tym roku ponad 100 000 kilometrów na kilku kontynentach.

Diogo Carvalho Alves

W 2023 r. 12 figur pielgrzymujących Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy przemierzy ponad 100 000 kilometrów na czterech kontynentach. Na obecną chwilę do kalendarza ich podróży wpisano 15 zagranicznych peregrynacji: najwięcej do Włoch, poza tym do Francji, Angoli, Brazylii, Kolumbii i Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Z inicjatywy ruchu maryjnego *Messaggio di Fatima*, w okresie wielkanocnym, figura pielgrzymująca nr 4 odwiedzi kilka włoskich diecezji (m.in. od 13 do 21 maja parafię pw. Świętego Roberta Bellarmina w Rzymie). W tym samym czasie figura nr 10 pojedzie do Mediolanu na zaproszenie Światowego Apostolatu Fatimskiego regionu Lombardii. Od 29 kwietnia do 15 maja figura nr 6 będzie obecna w parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Scauri (Gaeta, region Lacjum). Poł roku później, od 7 do 15 października, ten sam wizerunek odwiedzi parafię Świętego Sossio Lewity i Męczennika w regionie Neapolu. W maju figura pielgrzymu-

jąca nr 13 odwiedzi parafie na obrzeżach Turynu, a od 28 kwietnia do 8 maja figura nr 7 – Wenecję, miasto św. Marka. Na prośbę ruchu *Ecclesiale Famiglia del Cuore Immacolato di Maria* ten ostatni wizerunek pozostanie potem aż do października w kilku włoskich diecezjach.

Przez większą część roku fatimska figura pielgrzymująca nr 2 będzie przebywała w Portugalii. Od 10 do 25 kwietnia ten wizerunek odwiedzi parafię św. Jana Chrzciciela w miejscowości Runa, w gminie Torres Vedras. Narodowy Korpus Skautów (port. skrót CNE) poprosił, aby w lipcu – w okresie poprzedzającym Światowe Dni Młodzieży – ta sama figura była obecna w Lizbonie. Od 25 do 29 września, na prośbę duszpasterstwa z *Salvista da Gândara*, figura nr 2 pojedzie do diecezji Coimbrzy.

Ten sam wizerunek pielgrzymujący wyruszy z peregrynacją na kontynent afrykański. Na półtora miesiąca figura nr 2 zagości w parafii Matki Boskiej Fatimskiej w Luandzie, uświetniając obchody 60. rocznicy powstania tej parafii i 75-lecia obecności

Braci Mniejszych Kapucynów w Angoli.

Figura nr 3 uda się na drugi brzeg Atlantyku, by od 26 kwietnia do 5 lipca odwiedzić parafię Matki Boskiej Fatimskiej w Sumaré (stan São Paulo, Brazylia). Natomiast figura nr 9 od 28 kwietnia do 13 czerwca będzie w sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Rio de Janeiro.

Do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej trafią figury nr 8 (do parafii Matki Boskiej w Paterson) oraz nr 11 (do archidiecezji Newark).

Trwają już peregrynacje figur pielgrzymujących nr 5 we Francji (w diecezji Nanterre od 1 października 2022 r. do 31 sierpnia 2023 r.) oraz nr 12 w Kolumbii (od maja 2022 r. do maja 2024 r.).

Przypomnijmy, że w 2022 r. figury pielgrzymujące Matki Boskiej Fatimskiej pielgrzymowały do następujących krajów i regionów świata: Portugalia, Hiszpania, Francja, Włochy, Ukraina, Kaukaz (Armenia, Azerbejdżan, Gruzja) oraz Stany Zjednoczone Ameryki, Nikaragua, Argentyna i Chile.

Sanktuarium w Fatimie oddało hołd Benedyktowi XVI – w dniach śmierci i pogrzebu papieża-emeryta trzykrotnie zabrzmiały dzwony fatimskiej bazyliki

W uroczystościach pogrzebowych w Rzymie uczestniczyli kardynał António Marto i ordynariusz diecezji Leirii-Fatimy biskup José Ornelas Carvalho.

Carmo Rodeia

W wypowiedziach po śmierci Ojca Świętego Benedykta XVI (31 grudnia 2022 r.) rektor Sanktuarium Fatimskiego i biskup diecezji Leirii-Fatimy podkreślali wkład zmarłego papieża-emeryta w interpretację i upowszechnianie orędzia objawień maryjnych w Cova da Iria.

Jako papież Benedykt XVI odwiedził Fatimę tylko raz, ale wcześniej bywał w tym portugalskim sanktuarium przy różnych okazjach i bez wątplenia darzył je wielkim sentymentem. Przede wszystkim jednak był on autorem systematycznej i głębokiej refleksji teologicznej poświęconej treści orędzia fatimskiego.

„Podczas pielgrzymki do Sanktuarium papież Benedykt XVI przypomniał nam o prorockiej misji Fatimy i jej roli dla zbawienia świata. Mówił wtedy: «Ludzi się ten, kto sądzi, że prorocka misja Fatimy się zakończyła». W ten sposób papież podkreślił aktualność orędzia fatimskiego i znaczenie wezwań przekazanych tu przez Matkę Bo-

ską», mówił ks. Carlos Cabecinhas w homilii podczas pierwszej Mszy św., jaką sprawował po ogłoszeniu wiadomości o śmierci papieża-emeryta.

Rektor Sanktuarium odwoływał się jeszcze do wizyty apostolskiej Ojca Świętego w Cova da Iria w maju 2010 r. oraz do licznych nawiązań do orędzia fatimskiego, jakie papież czynił w czasie swojego pontyfikatu: „Zarówno podczas tej pielgrzymki, jak i przy innych okazjach, Benedykt XVI wiele razy mówił o objawieniach fatimskich i znaczeniu ich orędzia. Nazwał Fatimę «szkołą wiary» i «symbolicznym Wieczernikiem wiary, w którym Dziewica Matka ukazuje nam drogę czystej i świętej ofiary, złożonej w ręce Ojca». Później wielokrotnie powtórzył, że Fatima «jest szkołą wiary i nadziei», a także «szkołą miłości i służby bliźniemu».

Ksiądz Carlos Cabecinhas dziękował za życie papieża Benedykta XVI, „człowieka całkowicie oddanego służbie Kościołowi, który ogromnie miłował”.

„Pragniemy dziękować Bogu za jego świadectwo i życie. Tu, w Fatimie, chcemy też wyrazić naszą wdzięczność za wyjątkową miłość, jaką obdarzył to Sanktuarium i za szczególną uwagę poświęconą orędziu fatimskiemu, zarówno przed wyborem na papieża, jak i podczas pełnienia pontyfikatu”, mówił rektor.

W pełnym smutku przesłaniu, jakie po śmierci papieża skierował do wiernych swej diecezji biskup Leirii-Fatimy, on również podkreślał znaczącą rolę Benedykta XVI dla upowszechnienia wiedzy o Fatimie.

„Komentarz teologiczny do tak zwanej trzeciej części tajemnicy fatimskiej, który opracował jako prefekt Kongregacji Nauki Wiary, a także jego wizyty w Sanktuarium, miały decydujące znaczenie dla wiarygodnej i wyważonej interpretacji orędzia fatimskiego oraz dla jego upowszechniania w Kościele i na świecie. Ojciec Święty był głęboko przekonany, że w orędziu fatimskim – w «szkole Maryi» – zawarta jest droga wiary,

która ma określone konsekwencje dla życia osobistego i społecznego uczniów Jezusa”, napisał bp José Ornelas Carvalho.

Bp Ornelas wyraził też wdzięczność „za dary jakimi były dla nas wszystkich, dla całego Kościoła, papież Benedykt XVI i jego posługa wybitnego, światłego teologa; za poszukiwanie dróg i języków, aby mówić o wierze w sposób wiarygodny dla współczesnych mężczyzn i kobiet; za wspieranie dialogu między wiarą a kulturą; za aktywny udział w Soborze Watykańskim II i wprowadzanie jego postanowień w życie Kościoła; za ekumeniczny dialog z kościołami chrześcijańskimi w poszukiwaniu porozumienia i wspólnoty”.

W osobistej refleksji ordynariusz diecezji Leirii-Fatimy wspominał wpływ, jaki w młodości wywarły na nim studia teologiczne odbyte pod okiem Josepha Ratzingera oraz ich prywatne kontakty w Rzymie: „Ze studiów pamiętam przede wszystkim godnego podziwu nauczyciela i wiarygodnego mistrza wiary. Poza tym zachowam w sercu jego serdeczność i życzliwość, gotowość do rozmowy z każdym, kto się do niego zwracał”.

Bp José Ornelas Carvalho, który jest także przewodniczącym Konferencji Episkopatu Portugalii, podkreślił, że rezygnacja papieża była dowodem odpowiedzialności, z jaką podchodził do swojej posługi i świadectwem miłości do Kościoła: „Głęboko przemyślana i przemydlona przez papieża Benedykta XVI decyzja o rezygnacji pokazuje wszystkim, którzy pełnią odpowiedzialne funkcje w Kościele i w społeczeństwie, że najważniejsza jest wierna i oddana służba pełniona na podobieństwo Dobrego Pasterza, bez chęci osobistych zasług i korzyści, sprawowana z wysiłkiem, ale z radością i w poczuciu wolności; i ze świadomością, że – gdy nadejdzie czas – należy się wycofać, aby inni mogli kontynuować służbę w winnicy Pańskiej”.

Joseph Ratzinger urodził się w 1927 r. w Marktl am Inn, w niemieckiej diecezji Pasawy. Był papieżem w latach 2005-2013 i pierwszym od wielu wieków Niemcem stojącym na czele Kościoła katolickiego.

Był uważany za przedstawiciela najbardziej dogmatycznej linii Kościoła. Jego pontyfikat został naznaczony aferą znaną jako „Vatileaks”, w której ujawniono poufne dokumenty papieskie oraz doniesieniami dotyczącymi wykorzystywania seksualnego nieletnich w Kościele. Benedykt XVI nakazał wówczas kontrole w zaangażowanych w skandale diecezjach, nazwał nadużycia „ohydą zbrodnią” i przeprosił ofiary. Warto przypomnieć, że podczas podróży do Portugalii w maju 2010 roku Benedykt XVI wypowiedział znamienne słowa: „Przebaczenie nie zastąpi sprawiedliwości”.

Niemiecki papież wywołał wstrząs w Kościele, gdy 11 lutego 2013 r. (dwa miesiące przed ósmą rocznicą wyboru na Stolicę Apostolską) ustąpił ze względów zdrowotnych. Był pierwszym od sześciu wieków papieżem, który zrezygnował ze swej posługi i przez prawie 10 lat żył podczas p o n -

t y -
fikatu
nastę-
cy. Be-
n e d y k t
XVI zmarł
31 grud-
nia 2022 r. w

wieku 95 lat. Jego ciało zostało wystawione w bazylice św. Piotra od dnia śmierci od dnia poprzedzającego pogrzeb. Jak nakazuje tradycja, sześć dni po śmierci (5 stycznia 2023 r.) odbył się uroczysty, ale – zgodnie z wolą zmarłego papieża – skromny pogrzeb. Ceremonii przewodniczył Ojciec Święty Franciszek.

Benedykt XVI

Joseph Ratzinger urodził się 16 kwietnia 1927 r. w Marktl am Inn w diecezji Pasawy (Niemcy), w skromnej katolickiej rodzinie. .

Carmo Rodeia

W opublikowanej przez Watykan oficjalnej biografii papieża-emeryta czytamy, że jego młodość przypadła na okrutne czasy wojny. Jednak wiara i wychowanie, jakie odebrał w domu, przygotowały go na trudne doświadczenie nazistowskich rządów w Niemczech. Młody Joseph boleśnie poznał atmosferę wrogości władzy wobec Kościoła katolickiego (widział np. jak proboszcz z jego parafii był bity przez nazistów przed Mszą świętą). W tej złożonej sytuacji umiał pielęgnować piękno i prawdę wiary w Chrystusa oraz docenić rolę swojej rodziny, której postawa stanowiła – głęboko zakorzenione w świadomej przynależności do Kościoła – świadectwo dobra i nadziei.

W latach 1946-1951 Joseph Ratzinger studiował filozofię i teologię na Uniwersytecie w Monachium oraz w seminarium arcybiskupim we Fryzynie. 29 czerwca 1951 r. przyjął święcenia kapłańskie, a rok później prowadził już wykłady w tym samym seminarium, w którym sam jeszcze niedawno był alumnem. W 1953 r. ks. Ratzinger uzyskał tytuł doktora teologii, broniąc rozprawy „Lud i dom Boży w doktrynie św. Augustyna”. Z czasem działalność dydaktyczna i liczne publikacje naukowe ks. Ratzingera w dziedzinie teologii stały się znane, dyskutowane i doceniane w środowisku teologów. Szerokim echem odbiło się jego wystąpienie w bawarskiej Akademii Katolickiej na temat: „Dlaczego jeszcze jestem dzisiaj w Kościele?”. Mówił wtedy z właściwą sobie jasnością i precyzją: „Jestem w Kościele z tych samych powodów, dla których w ogóle jestem chrześcijaninem. Albowiem nie da się wierzyć w pojedynkę. Wierzyć można tylko pospół z innymi”.

25 marca 1977 r. papież Paweł VI powołał ks. Ratzingera na arcybiskupa Monachium i Fryzngi (był pierwszym do osiemdziesięciu lat księdzem diecezjalnym, który objął posługę w tej bawarskiej diecezji). Na dewizę biskupią przyjął słowa „Współpracownicy prawdy” (łac. *Cooperatores veritatis*). Już trzy miesiące później – na konsystorzu, który odbył się 27

czerwca 1977 r. – Ojciec Święty Paweł VI wyniósł arcybiskupa Ratzingera do godności kardynalskiej, a jego kościołem tytularnym stała się świątynia Najświętszej Maryi Panny Pocieszycielki w rzymskiej dzielnicy Tiburtino.

25 listopada 1981 r. Jan Paweł II mianował kardynała Ratzingera prefektem Kongregacji Nauki Wiary. Ogrom jego nieustrudzonej pracy w tej kongregacji trudno opisać w krótkiej biografii. Był także przewodniczącym Papieskiej Komisji Biblijnej i Międzynarodowej Komisji Teologicznej, a

w 2002 r. został dziekanem Kolegium Kardynalskiego.

Kardynał Ratzinger był bliskim współpracownikiem Jana Pawła II do końca jego pontyfikatu. Przewodniczył również Mszy świętej pogrzebowej polskiego papieża na Placu św. Piotra. Wygłosił wówczas homilię zatytułowaną „Pójdź za mną!”, która była podsumowaniem misji Jana Pawła II, a jednocześnie skierowanym do wiernych wezwaniem do jej kontynuowania.

Benedykt XVI był papieżem, który czuł się silnie związany z Fatimą. W 2010 r. od-

Teolog tajemnicy fatimskiej

był podróżą apostolską do Portugalii, podczas której odwiedził Lizbonę, Fatimę i Porto. Głównym motywem tej pielgrzymki była dziesiąta rocznica beatyfikacji pastuszków fatimskich Franciszka i Hiacynty Marto. „Jestem pewien, że pastuszkowie z Fatimy, błogosławieni Franciszek i Hiacynta oraz służebnica Boża Łucja od Jezusa towarzyszą nam w tej godzinie modlitwy i radości”, powiedział wówczas Ojciec Święty.

Kard. Joseph Ratzinger jest autorem komentarza teologicznego do trzeciej części tajemnicy fatimskiej, w której zawarta jest

wizja „biskupa odzianego w biel”, idącego wśród ruin i martwych ludzi (wiązana z zamachem na Jana Pawła II 13 maja 1981 r.). Podczas konferencji prasowej na pokładzie samolotu wiozącego papieża Benedykta XVI do Portugalii, mówił on: „(...) oprócz wielkiej wizji cierpień papieża, które możemy w pierwszej kolejności odnieść do papieża Jana Pawła II, mamy tu wskazania dotyczące przyszłości Kościoła, które stopniowo nabierają kształtu i stają się widoczne”.

I dodał: „Ważne jest, by przesłanie – fa-

timska odpowiedź na cierpienia ludzkości i Kościoła – w swej istocie nie wyrażała się w szczególnych typach pobożności, lecz w sposób zasadniczy, a więc poprzez nieustanne nawracanie się, pokutę, modlitwę i trzy cnoty teologalne: wiarę, nadzieję i miłość”.

Papież odbył w Fatimie kilka spotkań, wygłosił przemówienia i homilię podczas Mszy św. międzynarodowej, ale w pamięci wiernych na zawsze pozostanie ten obraz: Ojciec Święty, który w ciszy, wpatrzony w figurę Matki Boskiej Fatimskiej, modli się w Kaplicy Objawień.

12 maja 2010 r. Benedykt XVI podarował Sanktuarium Fatimskiemu Złotą Różę, stając się pierwszym papieżem, który uczynił to osobiście na ziemi portugalskiej.

13 maja 2010 r. papież podzielił się z tysiącami pielgrzymów, zgromadzonych na Eucharystii w Sanktuarium Fatimskim, owocami swojej wieloletniej refleksji nad objawieniami z 1917 r.: „(...) światło w sercach pastuszków, pochodzące z Bożej przyszłości, jest tym samym, które objawiło się w pełni czasów i przyszło do wszystkich. (...) Bóg – głębiej we mnie samym niż ja sam jestem – ma moc dotarcia aż do nas, szczególnie przez zmysły wewnętrzne, tak że dusza otrzymuje łagodny dotyk czegoś rzeczywistego, co leży poza tym, co zmysłowe i co uzdalnia ją do osiągnięcia czegoś, co jest niezmysłowe, niewidzialne dla zmysłów. W tym celu potrzebna jest wewnętrzna czujność serca, której przez większą część czasu nie mamy z powodu silnego nacisku rzeczywistości zewnętrznej oraz obrazów i trosk wypełniających duszę. Tak! Bóg może do nas dotrzeć, ofiarowując siebie naszej wizji wewnętrznej”.

W dniu śmierci papieża-emeryta Benedykta XVI wielu znamienitych przedstawicieli Kościoła, a także prominentnych reprezentantów życia społecznego i politycznego na całym świecie podkreślało jego dokonania jako intelektualisty, teologa i humanisty oraz człowieka, który potrafił w sposób wyjątkowy myśleć o współczesnym świecie, a zwłaszcza o Europie.

Słowa papieża o Fatimie: szkoła wiary, nadziei i miłości

„Chciałbym na koniec powrócić jeszcze do kluczowych słów tajemnicy fatimskiej, które słusznie zyskały wielki rozgłos: «Moje Niepokalane Serce zwycięży». Co to oznacza? Serce otwarte na Boga i oczyszczone przez kontemplację Boga jest silniejsze niż karabiny i oręż wszelkiego rodzaju. Fiat wypowiedziane przez Maryję, słowo Jej serca, zmieniło bieg dziejów świata, ponieważ Ona wydała na świat Zbawiciela — ponieważ dzięki Jej «tak» Bóg mógł się stać człowiekiem w naszym świecie i pozostaje nim na zawsze. Szatan ma moc nad tym światem, widzimy to i nieustannie tego doświadczamy; ma moc, bo nasza wolność pozwala się wciąż odwozić od Boga. Od kiedy jednak sam Bóg ma ludzkie serce i dzięki temu skierował wolność człowieka ku dobru, ku Bogu, wolność do czynienia zła nie ma już ostatniego słowa. Od tamtej pory nabiera mocy słowo: «Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat» (J 16,33). Orędzie z Fatimy wzywa nas, byśmy zaufali tej obietnicy”.

KARDYNAŁ JOSEPH RATZINGER

KOMENTARZ TEOLOGICZNY DO TRZECIEJ CZĘŚCI TAJEMNICY FATIMSKIEJ
26 czerwca 2000 r.

„(...) Z radością myślę o Fatimie jako o szkole wiary, w której Nauczycielką jest Maryja; tam ustanowiła swoją katedrę, aby nauczać małych widzających, a potem rzesze innych ludzi, prawd wiecznych i sztuki modlitwy, wiary i miłości. W pełnej pokory postawie uczniów, którzy chcą nauczyć się Jej lekcji, powierzajcie się codziennie Nauczycielce tak znakomitej i Matce Chrystusa, wszyscy i każdy z was, kapłani — wasi bezpośredni współpracownicy w prowadzeniu owczarni, osoby konsekrowane, które są zwiastunami nieba na ziemi i wreszcie wierni świeccy, którzy kształtują ziemię na obraz i podobieństwo nieba (...).”

BENEDYKT XVI

10 listopada 2007 r.

„(...) Przede wszystkim chciałbym wyrazić radość z tego, że jadę do Fatimy, że będę się modlił przed figurą Matki Boskiej Fatimskiej, która jest dla nas znakiem obecności wiary; bo właśnie z maluczkich rodzi się nowa siła wiary — wiary, która nie ogranicza się do nich, ale ma coś do powiedzenia całemu światu, dotyczy współczesnej historii i tę historię oświeca. (...)

Ważne jest, by przesłanie — fatimska odpowiedź na cierpienia ludzkości i Kościoła — w swej istocie nie wyrażało się w konkretnych typach pobożności, lecz dawało zasadniczą odpowiedź poprzez nieustanne nawrócenie, pokutę, modlitwę i trzy cnoty teologiczne: wiarę, nadzieję i miłość. Widzimy tu zatem prawdziwą i podstawową odpowiedź, jaką musi dać Kościół, jaką my — każdy z nas — musi dać w tej sytuacji. Natomiast nowością, jaką możemy dziś odkryć w tym przesłaniu, jest to, że ataki na papieża i na Kościół nie pochodzą tylko z zewnątrz... cierpienia Kościoła pochodzą z jego wnętrza, z grzechu, który jest w Kościele. Wiedzieliśmy o tym od zawsze, ale dziś widzimy to w sposób naprawdę zatrważający: największe prześladowania Kościoła nie są dziełem jego wrogów zewnętrznych, ale rodzą się z grzechu w Kościele. A zatem Kościół bardzo potrzebuje na nowo uczyć się tych najważniejszych rzeczy: pokuty, akceptacji oczyszczenia. Z jednej strony Kościół musi uczyć się przebaczenia, z drugiej uznać, że konieczna jest sprawiedliwość. Przebaczenie nie zastąpi sprawiedliwości. Jednym słowem, znowu... musimy nauczyć się na nowo tego, co najważniejsze: nawrócenia, modlitwy, pokuty, cnót teologicznych. W ten sposób pokażemy, że jesteśmy realistami i jesteśmy

przygotowani na to, że zło będzie atakowało zarówno od wewnątrz, jak i z zewnątrz; ale także, że istnieje również dobro i że ostatecznie Bóg jest silniejszy od zła, a Matka Boska jest dla nas widoczną, matczyną gwarancją Jego dobroci, do której w historii zawsze należy ostatnie słowo”.

BENEDYKT XVI

ODPOWIEŹ NA PYTANIA DZIENNIKARZY PODCZAS LOTU DO PORTUGALII
11 maja 2010 r.

„(...) Wszyscy razem, z zapalonymi świecami w rękach, jesteście niczym morze światła otaczające tę prostą kaplicę, wzniesioną z miłością ku czci Matki Boga i naszej Matki, której drogę z ziemi do nieba pastuszkowie widzieli jako smugę światła. Jednakże ani Ona, ani my nie posiadamy własnego światła — otrzymujemy je od Jezusa. Jego obecność w nas odnawia tajemnicę i wezwanie płonącego krzewu, tego samego, który niegdyś przyciągnął uwagę Mojżesza na górze Synaj i który nie przestaje fascynować ludzi świadomych istnienia w nas szczególnego światła, które płonie, ale nas nie spala (por. Wj 3, 2-5). My sami jesteśmy tylko nędznym krzakiem, na który spłynęła chwała Boga. Jemu należy się wszelka chwała, my zaś

winniśmy pokornie wyznawać naszą nicotę i ulegle słać Boże plany, które się wypełnią, gdy «Bóg będzie wszystkim we wszystkich» (por. 1 Kor 15, 28). Niedoścignoną służebnicą tych planów jest Przenajświętsza Maryja Panna, pełna łaski: «Oto ja, służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego» (Łk 1, 38). (...) Czuję, że otacza mnie przywiązanie i miłość wiernych tutaj zebranych i wiernych z całego świata. Niosę z sobą niepokoje i nadzieje naszych czasów oraz cierpienia zranionej ludzkości i problemy świata. Przybywam, żeby złożyć je u stóp Pani Fatimskiej (...).

BENEDYKT XVI
PRZEMÓWIENIE W KAPLICY
OBJAWIEŃ W FATIMIE
12 maja 2010 r.

„(...) umiłowani Siostry i Bracia! Także ja przybyłem jako pielgrzym do Fatimy, do tego «domu», który Maryja wybrała, by do nas mówić w dzisiejszych czasach. Przybyłem do Fatimy, by na nowo cieszyć się obecnością Maryi i Jej macierzyńską opieką. Przybyłem do Fatimy, ponieważ do tego miejsca zmierza dzisiaj Kościół pielgrzymujący, w którym Jej Syn chciał widzieć narzędzie ewangelizacji i sakrament zbawienia. Przybyłem do Fatimy, aby się modlić wraz z Maryją i tak wieloma pielgrzymami za ludzkość, przyniesioną udrękami i cierpieniami. I wreszcie przybyłem do Fatimy z tymi samymi uczuciami, jakie żywili błogosławieni Franciszek i Hiacynta oraz służebnica Boża Łucja, aby zawierzyć Matce Boskiej intymne wyznanie, że «kocham», że Kościół i kapłani «kochają» Jezusa i pragną wpatrywać się w Niego, gdy kończy się ten Rok Kapłański oraz aby zawierzyć macierzyńskiej opiece Maryi kapłanów, osoby konsekrowane, misjonarzy i wszystkich czyniących dobro, którzy sprawiają, że Dom Boży jest gościnny i dobroczynny. (...) Ludzi się ten, kto sądzi, że prorocka misja Fatimy została zakończona. (...) W

Piśmie Świętym często widać, że Bóg poszukuje sprawiedliwych, aby ocalić miasto ludzkie i to samo czyni tutaj w Fatimie, kiedy pyta: «Czy chcecie ofiarować się Bogu, by znosić wszelkie cierpienia, które On zechce na was zesłać w akcie zadośćuczynienia za grzechy, przez które jest obrażany i jako błaganie o nawrócenie grzeszników?» (...). W owym czasie były tylko trzy osoby, których przykład życia promieniował i upowszechnił się – zwłaszcza dzięki podróżom pielgrzymującej Pani Fatimskiej – wśród ludzi na całej ziemi, którzy poświęcili się sprawie braterskiej solidarności. Oby te siedem lat, które dzielą nas od stulecia objawień, przyspieszyło zapowiadany triumf Niepokalanego Serca Maryi ku chwale Trójcy Przenajświętszej».

BENEDYKT XVI
HOMILIA PODCZAS MSZY
ŚW. MIĘDZYNARODOWEJ
13 maja 2010 r.

„(...) Z wielką radością spotykam się z wami w tym błogosławionym miejscu, które Bóg wybrał, by za pośrednictwem Maryi przypomnieć ludzkości swój plan miłości miłosiernej. (...) Obecną scenarij dziejową jest kryzys społeczno-gospodarczy, kulturowy i duchowy, wskazujący na słusność rozeznania, którego podstawą jest twórcza propozycja społecznego przesłania Kościoła. (...) Wszystko to w tym miejscu współbrzmi harmonijnie z orędziem Matki Boskiej: pokuta, modlitwa, przebaczenie, które mają na celu nawrócenie serc. Oto droga wiodąca do zbudowania owej cywilizacji miłości, której ziarna Bóg zasiał w sercu każdego człowieka, a która rośnie dzięki wierze w Chrystusa Zbawiciela (...).»

BENEDYKT XVI
PRZEMÓWIENIE PODCZAS
SPOTKANIA Z CZŁONKAMI ORGANI-
ZACJI ZAJMUJĄCYCH SIĘ DUSZPA-
STERSTWEM SPOŁECZNYM
13 maja 2010 r.

KALENDARIUM

ZWIĄZKÓW Z FATIMĄ

14 października 2007

Po odmówieniu modlitwy Anioł Pański Benedykt XVI zwraca się do pielgrzymów zgromadzonych w nowo poświęconym kościele Trójcy Przenajświętszej w Fatimie i przypomina, że w Cova da Iria „od dziewięćdziesięciu lat rozbrzmiewają wezwania Przenajświętszej Maryi Dziewicy, która prosi swoje dzieci, aby wypełniały przyrzeczenia chrzcielne na każdym etapie życia”.

10 listopada 2007

W przemówieniu do biskupów portugalskich przybywających ad limina apóstolorum Benedykt XVI, nazywa Fatimę „szkołą wiary”.

13 maja 2009

Podczas pielgrzymki do Ziemi Świętej (w Betlejem) Benedykt XVI wspomina o objawieniach fatimskich.

24 września 2009

Watykański Sekretariat Stanu informuje, że papież Benedykt XVI będzie przewodniczył międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej w Fatimie w dniach 12 i 13 maja 2010 r.

12-13 maja 2010

Benedykt XVI przewodniczy majowej pielgrzymce rocznicowej w Cova da Iria. 12 maja, po przybyciu do Kaplicy Objawień, Ojciec Święty modli się przed figurą Matki Boskiej Fatimskiej i umieszcza u jej stóp Złotą Różę. Tego samego dnia (po niesporach z kapłanami, diakonami, zakonnikami i zakonnicami oraz seminarzystami) przewodniczy modlitwie różańcowej. 13 maja Benedykt XVI celebrował Eucharystię na Placu Modlitwy Sanktuarium Fatimskiego, spotyka się z członkami organizacji zajmujących się duszpasterstwem społecznym oraz z portugalskimi biskupami, członkami Konferencji Episkopatu Portugalii. 14 maja rano papież żegna się z Sanktuarium Fatimskim. Po powrocie do Rzymu kilkakrotnie wspomina podróż apostolską do Portugalii m.in. podczas audiencji generalnej i modlitwy Regina Caeli. Przy tej ostatniej okazji mówi o pielgrzymach zebranych w Fatimie: „Co bowiem przeżywała ta ogromna rzesza na placu Sanktuarium, gdzie byliśmy wszyscy jednym sercem i jedną duszą, jak nie nową Pięćdziesiątnicę?”.

12 października 2013

Figura Matki Boskiej Fatimskiej, czczona w Kaplicy Objawień, zostaje przywieziona do rzymskiego klasztoru Mater Ecclesiae, gdzie przyjmuje ją papież-emeryt Benedykt XVI, który prowadzi następnie maryjne czuwanie modlitewne.

21 maja 2016

Trzy lata po ustąpieniu z pontyfikatu Benedykt XVI potwierdza, że ujawnianie tak zwanej tajemnicy fatimskiej „zostało zakończone po publikacji jej trzeciej części w 2000 roku”.

Wieczysta Adoracja prowadzona jest w Sanktuarium Fatimskim od 1 stycznia 1960 roku

Od ponad 60. lat kaplica Wieczystej Adoracji w Sanktuarium Fatimskim jest zawsze dostępna dla wiernych, którzy pragną otworzyć serce przed Bogiem. Od 1 stycznia 1960 roku czas płynie tu w rytmie cichych kroków pielgrzymów, którzy wchodzą i wychodzą...

13 listopada 1959 r. ówczesny ordynariusz diecezji Leirii bp João Pereira Venâncio poinformował pielgrzymów, że po Mszy św. odprawionej na przełomie roku 1959 i 1960 przeniesie Najświętszy Sakrament do kaplicy Matki Boskiej z Góry Karmel. W ten sposób zapoczątkował nieprzerwane, trwające dzień i noc, wystawienie i adorację Najświętszego Sakramentu, której ustanowienie było pragnieniem jego poprzednika – biskupa José Alvesa Correia da Silvy.

Od tego czasu kilkakrotnie zmieniano miejsce prowadzenia wieczystej adoracji. Ostatecznie od 13 lipca 2008 r. odbywa się ona w kaplicy Najświętszego Sakramentu w Galilei św. Piotra i św. Pawła, w podziemiach bazyliki Trójcy Przenajświętszej.

Od samego początku i we wszystkich miejscach adorację Najświętszego Sakramentu w Sanktuarium Fatimskim prowadziły siostry Wynagrodzicielki Matki Boskiej Fatimskiej, które wypełniają w ten sposób punkt 5 statutu zgromadzenia: „Dzięki uczestnictwu w Eucharystii i adoracji eucharystycznej otrzymujemy światło i siłę potrzebne, aby przeżywać nasze szczere oddanie Bogu i bliźniemu”.

Siostra Amália Saraiva, przełożona wspólnoty Sióstr Wynagrodzicielek Matki Boskiej Fatimskiej z Domu Matki Boskiej Bolesnej w

Fatimie, codziennie rano przez co najmniej godzinę uczestniczy w adoracji eucharystycznej.

„Ten czas ma swoją wagę i znaczenie formacyjne. [Założyciel zgromadzenia] ks. Formigão uważał, że Eucharystia powinna być najważniejszym momentem dnia. A ja powiedziałabym: adoracja jest przedłużeniem Eucharystii; jest dziękczynieniem – w tym czasie, w bezpośrednim kontakcie z Bogiem, moje życie zostaje jakby «zorganizowane». I nie chodzi tylko o fizyczne uporządkowanie, ale o nadanie mu wartości, kierunku, wewnętrznego spokoju... o nabranie ducha, w którym będziemy żyć przez resztę dnia”, wyjaśnia zakonnica w wywiadzie dla miesięcznika „Voz da Fátima” („Głos Fatimy”).

Dodaje, że w świecie pełnym wyzwań i wyzagań „wieczysta adoracja prowadzi do tego, co najistotniejsze; reprezentuje wszystko, czego brakuje współczesnemu człowiekowi: zatrzymać się, milczeć, stanąć przed Bogiem i przed samym sobą, aby nadać głębszy sens codziennemu życiu”.

Siostra Amália podkreśla, że „dzięki ciszy, która sprzyja spotkaniu z Bogiem, adoracja pomaga nie tylko zorganizować, ale i – w razie potrzeby – przeorganizować życie. To szansa, aby słuchać głosu Boga, aby on w nas zabrzmiał. Adoracja to doświadczenie obecności Boga, o której bardzo łatwo zapomnieć pośród wielu obowiązków dnia codziennego. Dlatego czasami trzeba się zatrzymać i poświęcić więcej czasu na bycie ze Stwórcą. Niech Bóg zagości w nas łagodnie, aby zrównoważyć gwałtowne wydarzenia czy rewolucje, które oglądamy w telewizyjnych wia-

domościach czy mediach społecznościowych. Spokój i pogoda ducha pozwalają wszystko głębiej przeanalizować, dlatego adoracja przynosi nam do istoty rzeczy, do tego, czego najbardziej potrzebujemy”.

Zakonnica wierzy, że osoby adorujące Najświętszy Sakrament szukają właśnie ciszy i wewnętrznego pokoju: „Często ludzie podchodzą do nas z karteczkami, na których są prośby o modlitwę w jakiejś intencji. Zapisują zmartwienia, udreki i problemy, które przynoszą ze sobą, a nie są w stanie ich wyrazić”. I choć nie ma na to empirycznych dowodów, siostra Amália uważa, że „wielu pielgrzymów przychodzących do kaplicy Najświętszego Sakramentu ma w sobie pewien niepokój. Zwykle modlący się, tak jak my, zachowują ciszę. Ale niektórzy płaczą. Ten płacz mnie niepokoi, bo adoracja to nie czas, w którym skupiamy się na sobie, na swoim ego. To powinien być czas, gdy stajemy przed Bogiem i opuszczamy swoją strefę komfortu. Przychodzimy do tej kaplicy nie tylko dla siebie, ale także dla tych wszystkich, którzy – z różnych względów – lękają się tam być”.

„Nie wiemy, jak głęboko sięga wpływ prowadzonej przez nas adoracji, która przecież tak naprawdę nie jest «nasza», nie jest ograniczona ani zamknięta – jest dla wszystkich!”, dodaje s. Amália Saraiva.

Przyznaje też, że odkąd papież Franciszek ogłosił, że kolejne Światowe Dni Młodzieży od-

Zatrzymać się, milczeć, stanąć przed Bogiem i przed samym sobą, aby nadać głębszy sens codziennemu życiu – adoracja Najświętszego Sakramentu reprezentuje wszystko, czego brakuje współczesnemu człowiekowi.

Cátia Filipe

będą się w Portugalii, siostry czują szczególną potrzebę żarliwej modlitwy za wszystkich młodych ludzi. „To najlepszy sposób, aby im pomóc. Kościołowi bardzo trudno jest komunikować się z młodymi ludźmi, ponieważ zwykle nie jest obecny w miejscach popularnych wśród młodzieży, zarówno tych realnych, jak i wirtualnych; wydaje się, że posługujemy się innymi językami. Uważam, że stworzenie pedagogii komunikacji z młodzieżą jest wielkim wyzwaniem, ale nie zawsze wiemy, jak to zrobić”, ubolewa zakonnica.

Siostra Amália pamięta o młodzieży w swoich codziennych intencjach. Zakonnica modli się za młodych ludzi „z miłością i z czułością, bo nie łatwo ich przekonać, że bliskie spotkanie z Bogiem może im pomóc; nie łatwo wyprowadzić młodych ze świata, który się im narzuca. Krok po kroku Bóg został wykluczony ze społeczeństw, został wykluczony z języka i wreszcie z ludzkiego życia”.

Kaplica Najświętszego Sakramentu to jedno z najspokojniejszych miejsc w Sanktuarium Fatimskim. Nawet jeśli na zewnątrz są tysiące pielgrzymów, tu modlitwa i cisza łączą się, aby dać Bogu najważniejsze miejsce w sercu każdego wiernego, który tu wejdzie.

Ilda Menezes, koordynatorka grupy wolontariuszy adorujących w godzinach nocnych, sama uczestniczy w tym nabożeństwie od ponad 20 lat. Wspomina swoją pierwszą

„nocną zmianę” (od 23.00 do 24.00) i pierwsze doświadczenie: „Pamiętam, że poczułam coś jakby... wewnętrzny dotyk. To zdecydowało! To była odpowiedź na tęsknotę, którą odczuwałam”.

Ilda pochodzi z Madery, ale od 24 lat wiecie szczęśliwe życie w Fatimie.

„Trzeba wielbić Boga! Mamy obowiązek stawiać Go na pierwszym miejscu w naszym życiu! Odkrycie Boga, doświadczenie cudownej bliskości z Nim, musi być obecne w życiu każdego wierzącego, który pragnie prawdziwie poznać Boga. Żaden chrześcijanin nie może usprawiedliwiać się brakiem czasu. Pan Jezus w Najświętszym Sakramencie jest tu wystawiony codziennie, 24 godziny na dobę i każdy ma możliwość adorowania go tak długo, jak może, jak potrzebuje; każdy jest wolny i nikt nie jest wykluczony”, wyjaśnia.

Na pytanie kim są wolontariusze, którzy adorują Najświętszy Sakrament w nocy, odpowiada, że są to „zwyczajni ludzie, którzy pragną odkryć i gościć Boga w swoim życiu, i czynią z tego swoją codzienną powinność”. I podsumowuje: „Czasami trudno jest zacząć, ale kiedy się już zacznie to Pan Jezus po prostu zniewala...”.

Dyrektor Departamentu ds. Liturgii Sanktuarium Fatimskiego ks. Francisco Joaquim Ganhão przypomina, że orędzie fatimskie ma wyraźny aspekt eucharystyczny: „Jest on silnie obecny w duchowości pastuszków, a przede wszystkim Franciszka, który nieustannie pragnął kontemplować Jezusa, pocieszać Jezusa”.

W oficjalnym programie Sanktuarium Fatimskiego codziennie odprawiane jest co naj-

mniej siedem Mszy św. Kapelan Sanktuarium wyjaśnia, że w Fatimie adoracja eucharystyczna uważana jest za kontynuację Eucharystii: „Naturalnym następstwem celebracji Mszy św. jest adoracja eucharystyczna – prawdziwa i ciągła obecność Jezusa. Dlatego w Sanktuarium Fatimskim od wielu lat prowadzone jest to nabożeństwo, będące – w swej istocie – zaproszeniem do towarzyszenia Bogu poprzez modlitwę, która jest wypełnieniem próśb Matki Boskiej. W Fatimie, jak w soczewce, skupia się życie Kościoła i świata, a wszystko co mieści się w sercu człowieka bliskie jest sercu Boga”.

„Adoracja eucharystyczna jest nade wszystko wewnętrzną postawą człowieka wierzącego. Nie wystarczy po prostu milczeć; trzeba dostroić się do modlitewnej ciszy, ciszy skupionej na Bogu. Często, mimo fizycznego milczenia, brak prawdziwego wewnętrznego wyciszenia... to tak jakbyśmy chcieli narzucić Bogu swój plan, swój świat, mnogość swoich próśb. Gorszy niż harmider na zewnątrz jest wewnętrzny hałas; tego hałasu nie można powstrzymać. Dlatego kaplica adoracji Najświętszego Sakramentu jest przede wszystkim miejscem wewnętrznego wyciszenia”, podsumowuje ks. Francisco Joaquim Ganhão.

Fatimska kaplica Najświętszego Sakramentu znajduje się w Galilei Apostołów św. Piotra i św. Pawła, w podziemiach bazyliki Trójcy Przenajświętszej. Jest w niej 200 miejsc i jest dostępna dla wiernych przez cały dzień. Umieszczoną na ołtarzu srebrną monstrancję zaprojektował i wykonał w 1986 r. portugalski rzeźbiarz Zulmiro de Carvalho.

Ponowne otwarcie wystawy stałej Muzeum Sanktuarium Fatimskiego

Wystawa stała Muzeum Sanktuarium Fatimskiego została ponownie otwarta dla zwiedzających. W odnowionej przestrzeni wystawowej gablota z najcenniejszym eksponatem – koroną Matki Boskiej Fatimskiej – zajmuje centralne miejsce w pierwszej sali. Dzięki temu zwiedzający będą mogli ją teraz oglądać z każdej strony. Poprawiono oznakowania i opisy eksponatów; wystawę ubogacają też nowe panele informacyjne, opracowane w oparciu o dokumentację historyczną i archiwum fotograficzne Sanktuarium. Jednym z nowych eksponatów jest pastorał ofiarowany Matce Boskiej Fatimskiej przez kardynała António Marto na zakończenie jego posługi biskupiej w diecezji Leirii-Fatimy. Na wystawie znalazł się też najstarszy przedmiot należący do zbiorów Muzeum Sanktuarium Fatimskiego – zabytkowy kielich liturgiczny z 1610 r.

Wszystkie eksponaty prezentowane na wystawie „Fatima Światło i Pokój” to dary, które pielgrzymi ofiarowali Matce Boskiej. „Każdy przedmiot, umieszczony na tej ekspozycji, zawiera w sobie jakieś szczególne przesłanie. Mamy tu cenną koronę, najważniejszy element wystawy, mamy dary od ruchów kościelnych, diecezji i narodów np. cenne monstrancje, flagi i sztandary; są dary od papieży, ale także wota od zupełnie anonimowych osób np. sukienki czy inne rzeczy osobiste”, powiedział rektor Sanktuarium ks. Carlos Cabecinhas, witając zaproszonych na zwiedzanie muzeum dziennikarzy. Kapłan zwracał uwagę na uniwersalną wartość wystawy, która „pomaga zrozumieć nie tylko sens objawień, ale także

to, w jaki sposób ludzie je przeżywają”.

Rektor Sanktuarium podkreślał, że każdy z prezentowanych tu darów ma symboliczną wartość, przez co wystawa stanowi bezcenny zbiór osobistych doświadczeń pielgrzymów fatimskich.

„Muzeum powstało, aby zachować pamięć o wydarzeniach fatimskich i ich bohaterach, ale także pamięć o pielgrzymach – ludziach, którzy przybywali tu w ciągu ostatniego stulecia. To specyfika naszego muzeum, w którym gromadzimy zarówno dary od osób bardzo znanych np. papieży, którzy pielgrzymowali do Fatimy, jak i wota, będące ważnymi świadectwami głębokiej wiary zupełnie anonimowych ludzi”, dodał ks. Cabecinhas.

W 2019 roku ekspozycję odwiedziło ponad 75 000 pielgrzymów, przede wszystkim z Portugalii, Włoch, Hiszpanii i Polski.

Wystawę „Fatima Światło i Pokój” można teraz zwiedzać codziennie od 9.00 do 12.15 oraz od 14.00 do 17.15 w podziemiach budynku rektoratu Sanktuarium Fatimskiego.

Opowieść o Fatimie zawarta w osobistych historiach pielgrzymów

Wystawę „Fatima Światło i Pokój” otwiera jedna z najbardziej znanych fotografii pastuszków fatimskich: Łucji, Hiacynty i

Franciszka. Dalej zwiedzający przechodzi wąskim i krętym korytarzem do sali, która nawiązuje do wydarzeń I wojny światowej. Kolejna część wystawy przenosi widza do 1916 r. – do objawień Anioła Pokoju, które poprzedzały spotkanie trojga widzących z Matką Boską i Jej orędziem pokoju.

Przed wejściem do sal wystawowych zwiedzający mogą obejrzeć krótką projekcję poświęconą historii objawień.

„Ta wystawa składa się wyłącznie z darów, które pielgrzymi ofiarowali Matce Boskiej. Niektóre z nich mają większą wartość materialną, inne mniejszą; ale wszystkie zawierają w sobie ogromną wartość emocjonalną i muzealną”, mówi dyrektor Muzeum Sanktuarium Fatimskiego Marco Daniel Duarte, który oprowadza nas po ekspozycji.

W gablocie umieszczonej na środku pierwszej sali znajduje się cenna korona figury Matki Boskiej Fatimskiej z Kaplicy Objawień. Wykonana z biżuterii podarowanej przez portugalskie kobiety, zawiera klejnot o wyjątkowej wartości niematerialnej – mosiężną kulę, wystrzeloną do papieża Jana Pawła II podczas zamachu na Placu św. Piotra w Rzymie 13 maja 1981 r.

„Ta kula najlepiej wyraża charakter wystawy: jest to kolekcja przeróżnych, ofiarowanych Matce Boskiej przedmiotów, które materializują trudne do wyrażenia relacje”, podkreśla dyrektor Muzeum Sanktuarium Fatimskiego.

W pierwszej sali prezentowane są rów-

Zainaugurowana 20 lat temu ekspozycja „Fatima Światło i Pokój”, zamknięta w czasie pandemii, została udostępniona dla zwiedzających w wyremontowanym wnętrzu i z nowymi eksponatami.

Diogo Carvalho Alves

niez: drogocenne monstrancje, kielichy, krzyżyki wykonane ze szlachetnych kruszców, drogich kamieni i kryształów górskich oraz biżuteria i ozdoby osobiste, które można było już oglądać na wystawie przed jej modernizacją.

Dalej wystawiono przedmioty ofiarowane przez osoby związane ze światem sportu, sztuki i rzemiosła, a także dary od zwykłych pielgrzymów, związane z ważnymi etapami życia człowieka wierzącego (np. stroje do chrztu, komunii, suknie ślubne) lub z dramatycznymi sytuacjami, w których wierni doświadczyli łaski Boga za wstawiennictwem Przenajświętszej Dziewicy Maryi. W kolejnej gablocie umieszczono m.in.: mundur wojskowy, strój torreadora, strój studenta. W tej części wystawy zwiedzający zobaczą też jeden z nowych eksponatów: ulubiony instrument znanej portugalskiej akordeonistki i kompozytorki Eugénii Limy, który artystka ofiarowała Matce Boskiej Fatimskiej w ostatnich tygodniach swego życia.

W przejściu do kolejnej sali umieszczono różaniec wykonany z betonowych fragmentów muru berlińskiego. „To przedmiot o bardzo silnym duchowym przesłaniu, dlatego budzi duże zainteresowanie pielgrzymów”, wyjaśnia Marco Daniel Duarte.

W nowo otwartym muzeum można również podziwiać monstrancję ofiarowaną Sanktuarium Fatimskiemu przez polskich pielgrzymów w 2017 r. z okazji 100. rocznicy objawień w Cova da Iria. Monstrancja to postać Matki Boskiej, w której łonie znajduje się miejsce na Najświętszy Sakrament; w półksiężycu u stóp Maryi umieszczono fragmenty kamienia przywiezionego z Księżycy.

Niebieskie plansze, na których wyeksponowano biżuterię osobistą ofiarowaną Matce Boskiej Fatimskiej przez pielgrzymów, zachowują schemat dawnej wystawy, na potrzeby której zostały stworzone; była ona prezentowana w Zamku Świętego Jerzego w Lizbonie w latach 50. ubiegłego wieku. Wystawę zorganizowała Teresa Pereira da Cunha, jedna z głównych organizatorek peregrynacji figury pielgrzymującej Matki Boskiej Fatimskiej, którym poświęcony jest kolejny dział. Otwiera go mapa z fotografiami, przedstawiającymi podróże Pani z Fatimę na pięciu kontynen-

tach. W gablotach umieszczono dary ofiarowane Dziewicy pielgrzymującej podczas zagranicznych peregrynacji. Pokazują one jak wielki zasięg geograficzny osiągnął kult fatimski w ciągu minionego stulecia.

Wystawę zamykają podarunki od najbar-dziej znanych pielgrzymów fatimskich: bi-

skupów i papieży. W tej galerii można podziwiać: szaty liturgiczne, mitry, pektorale i pierścienie biskupie ordynariuszy diecezji Leirii, a później Leirii-Fatimy. Nowe eksponaty to pierścień i pektorał biskupa Serafima de Sousa Ferreiry e Silvy oraz pastorał kardynała António Marto.

W ostatniej sali zgromadzono przedmioty ofiarowane Matce Boskiej Fatimskiej przez papieży. Są to: od Pawła VI – złota róża, pastorał, paramenty liturgiczne, różaniec, który złożył u stóp figury w Kaplicy Objawień podczas pielgrzymki do Cova da Iria oraz ornaty używane przez Ojca Świętego podczas obchodów pięćdziesiątej rocznicy objawień; od Jana Pawła II – paramenty liturgiczne, pierścień z dewizą „Totus Tuus” (prezent od bł. kard. Stefana Wyszyńskiego), trzy ornaty z trzech pielgrzymek papieża-Polaka do Cova da Iria oraz różaniec i chusteczka, które według informacji uzyskanych przez Muzeum Sanktuarium, towarzyszyły Ojcu Świętemu w ostatnich chwilach życia. Pamiątkami po papieżach Benedykcie XVI i Franciszku są złote róże, ofiarowane Sanktuarium Fatimskiemu odpowiednio w 2010 i 2017 roku.

Zwiedzanie wystawy stałej Muzeum Sanktuarium Fatimskiego to pełna emocji droga, prowadząca pielgrzymów od mroków wojny do blasku pokoju, który orędzie fatimskie obiecuje ludziom. Zwiedzający wychodzą stąd z pełnym obrazem wydarzeń z 1917 r. oraz pogłębionym zrozumieniem orędzia przekazanego przez Matkę Boską pastuszkom – orędzia, które nadal ma ogromne znaczenie dla świata i Kościoła.

„Prezentując dary ofiarowane Matce Boskiej, wystawa opowiada historię Fatimy odwiedzanej zarówno przez anonimowych, jak i bardzo znanych pielgrzymów. Jednych i drugich wiąże z Panią Fatimską synowska więź ukryta w pozostawionych tu przedmiotach”, wyjaśnia dyrektor Muzeum Sanktuarium Fatimskiego.

Mimo dwudziestoletniej historii wystawy „Fatima Światło i Pokój” oferuje świeży i aktualny przekaz, szczególnie w zagadnieniach dotyczących wojny i pokoju (które są odwiecznym problemem ludzkości) oraz więzi łączących Sanktuarium w Cova da Iria z papieżstwem.

Nowa wystawa czasowa Sanktuarium Fatimskiego poświęcona tajemnicom różańca

Ekspozycję będą mogli obejrzeć tysiące młodych ludzi, którzy przybędą do Portugalii na spotkanie z papieżem.

Diogo Carvalho Alves

„Rosarium: radość i światło, ból i chwała” to tytuł wystawy czasowej, którą można zwiedzać w sali św. Augustyna (w podziemiach bazyliki Trójcy Przenajświętszej) do października 2024 roku.

„Od kilkunastu lat Muzeum Sanktuarium Fatimskiego przygotowuje wystawy czasowe ze swoich własnych zbiorów oraz wypożyczonych dzieł sztuki należących do prywatnych kolekcji. W ten sposób staramy się prowadzić pielgrzymów drogą sztuki do poznania i pogłębienia znajomości orędzia fatimskiego. Taki sam cel przyświeca wystawie o różańcu, który jest tak bardzo mocno związany z Fatimą. Ekspozycja wiedzie zwiedzających do serca orędzia Matki Boskiej i wydaje się być niezwykle aktualna, bo różaniec jest modlitwą pokoju, a pokój to w naszych czasach bardzo ważne zagadnienie”, powiedział rektor Sanktuarium Fatimskiego ks. Carlos Cabecinhas podczas inauguracji wystawy. Podziękował również osobom, które pomagały w jej przygotowaniu.

Wystawa prezentuje tajemnice, które składają się na cztery części różańca oraz zachęca

pielgrzymów do praktykowania tej wyjątkowej maryjnej modlitwy, będącej jednym z najważniejszych elementów orędzia fatimskiego. Dlatego ekspozycja rozpoczyna się od prośby, jaką Matka Boska Różańcowa skierowała do pastuszków podczas objawień – prośby o codzienne odmawianie różańca dla osiągnięcia pokoju.

„Od 1917 roku ludzie ani na chwilę nie przestali przesuwać w palcach paciorków różańca, by prosić o pokój. W tych paciorkach – wykonanych z najróżniejszych materiałów, połączonych łańcuszkiem zwieńczonym krzyżem – zawierają się radość i światło, ból i chwała tajemnic Boga i ludzi”, czytamy w przewodniku po wystawie.

Pierwszy dział ekspozycji ukazuje różaniec jako modlitwę opartą na rozważaniu tajemnic życia Chrystusa oraz przedstawia sposób jej odmawiania wraz z modlitwą, której Matka Boska nauczyła pastuszków podczas objawienia w lipcu 1917 r.

Wokół schematu modlitwy umieszczono dwadzieścia różańców ofiarowanych Matce Boskiej Fatimskiej przez papieża: Pawła VI,

Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka oraz inne wybitne osobistości, m.in. ojca Pio z Pietrelciny czy Matkę Teresę z Kalkuty. Wśród eksponatów znalazł się również różaniec ofiarowany przez rybaków z portugalskiej miejscowości Caxinas, którzy podczas katastrofy swojego kutra, w chwilach największego niebezpieczeństwa, odmawiali tę maryjną modlitwę prosząc o ocalenie życia.

Tę część wystawy kończy instalacja artystyczna Any Bonifacio, złożona ze 150 różańców ofiarowanych Matce Boskiej Fatimskiej przez anonimowych pielgrzymów. Dzieło ma formę sieci splecionej z białych różańców, z której – nad platformą z ziemią z Fatimy – zwieszają się inne różańce symbolizujące modlitwy wznoszące się z ziemi ku niebu. „Wieloznaczność dzieła ubogaca fakt, że 150 różańców odpowiada 150 psalmom, od których wywodzi się różaniec. (...) Instalacja nawiązuje również do strunowego instrumentu muzycznego, zwanego «psalterzem» [łac. psalterium], używanego niegdyś do odmawiania psalmów”, wyjaśnia Marco Daniel Duarte – dyrektor Muzeum Sanktuarium Fatimskie-

ROSARIUM

ALEGRIA E LUZ, DOR E GLÓRIA

go i koordynator wystawy.

Drugi dział ekspozycji, poświęcony poszczególnym częściom różańca, składa się z czterech sekcji przedstawiających tajemnice radosne, światła, bolesne i chwalebne. Wokół umieszczonego centralnie monumentalnego różańca pielgrzymi znajdują informacje o poszczególnych tajemnicach.

W każdej sekcji znajduje się różaniec, należący do jednego z widzających pastuszków fatimskich. Na tle paneli, ukazujących ręce pielgrzymów modlących się na różańcu, wystawione są dzieła sztuki dawnej i współczesnej, które zachęcają do porównań i interpretacji kontrastujących ze sobą form wyrazu artystycznego.

W przestrzeni poświęconej tajemnicom radosnym prezentowane są eksponaty związane z narodzinami Jezusa: obraz olejny na drewnie Simona Rodriguesa „Adoracja pasterzy” z 1605 r. oraz instalacja „Symbole żłóbka” Emilii Nadal z 2000 r. W sekcji przedstawiającej tajemnice światła XVIII-wieczne tabernakulum sąsiaduje z dwoma witrażami autorstwa Rolando Sá Nogueiry, wykonanymi w 1986 r.

do kaplicy Anioła Pokoju w Sanktuarium Fatimskim. Część poświęcona tajemnicom bolesnym zestawia, eksponowaną na czerwonym tle, drewnianą rzeźbę „Ecce Homo” (XVIII w.) z dziełem Clary Menéres „Syn padł martwy i zasmuca swoją Matkę” (1973 r.), która ukazuje ciało żołnierza zabitego na wojnie. W sekcji o tajemnicach chwalebnych XVII-wieczna rzeźba przedstawiająca zmartwychwstałego Chrystusa stoi w symbolizującej ogród Edenu współczesnej instalacji z siatki aluminiowej („In Paradisum” Any Limy-Netto, 2022 r.).

Ostatnia część wystawy, zatytułowana „Między niebem a ziemią”, prezentuje dzieło „Zawieszenie”, stworzone przez Joane Vasconcelos z okazji setnej rocznicy objawień fatimskich. Jest to monumentalny podświetlany różaniec, którego krzyż jest ułożony na reprodukcji rysunku Leonarda da Vinci „Człowiek witruwiański”.

„W ten sposób chcemy powiedzieć, że pokój jest w stanie zawieszenia... A więc: jest możliwy, jeśli wypełnią się Ewangelię Jezusa Chrystusa i jeśli ludzie będą rozważać tajemnice

różańca, które pochodzą od Boga, ale są modlitwą człowieka. Możemy osiągnąć pokój(...), ale to zależy od tego czy ludzie, w swej wolnej woli, przyjmą zaproszenie Nieba”, wyjaśnia kurator wystawy dr Marco Daniel Duarte.

Warto podkreślić, że wystawa czasowa Sanktuarium Fatimskiego „Rosarium: radość i światło, ból i chwała” powstała 20 lat po ogłoszeniu przez papieża Jana Pawła II listu apostolskiego o różańcu. Ekspozycję otwarto w dniu inauguracji nowego roku duszpasterskiego, którego tematem w Sanktuarium Fatimskim jest hasło Światowych Dni Młodzieży (Lizbona 2023): „Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem”. Nową wystawę będą mogli zobaczyć tysiące młodych ludzi, którzy przyjadą do Portugalii na spotkanie z papieżem Franciszkiem.

Wstęp na wystawę jest bezpłatny. Można ją oglądać w podziemiach bazyliki Trójcy Przenajświętszej (w sali św. Augustyna) od 9.00 do 12.30 i od 14.00 do 17.30. Codziennie odbywa się również zwiedzanie ekspozycji z przewodnikiem w języku portugalskim.

Obchody Światowego Dnia Ubogich oraz uroczystość poświęcenia bazyliki Trójcy Przenajświętszej w Sanktuarium Fatimskim

„Nie możemy patrzeć na Kościół z dystansu i podziwiać jego piękna lub gorszyć się jego grzechami”, mówi ksiądz Joaquim Ganhão.

Cátia Filipe

13 listopada w Fatimie celebrowano uroczystą Mszę św. upamiętniającą dzień, w którym Przenajświętsza Maryja Panna objawiła się w Cova da Iria trojgu pastuszkom, między majem a październikiem 1917 r. Jednocześnie w Sanktuarium Fatimskim obchodzono Światowy Dzień Ubogich oraz uroczystość poświęcenia bazyliki Trójcy Przenajświętszej.

„Z wielką radością obchodzimy dziś uroczystość poświęcenia tego domu Bożego. Modlimy się także w sposób szczególny o przezwyciężenie «ubóstwa, które zabija», jak pisze Ojciec Święty w orędziu na Światowy Dzień Ubogich. Papież Franciszek prosi nas, abyśmy umieli wyjść na spotkanie ludziom biednym, aby położyć kres wielu niepokojom i bezpodstawnym lękom, aby skupić się na tym, co naprawdę liczy się w życiu i czego nikt nie może nam odebrać: prawdziwej i bezinteresownej miłości, autentycznej miłości do naszych braci i siostr, poczynając od tych najuboższych”, mówił ksiądz Joaquim Ganhão.

W homilii przewodniczący Eucharystii kapelan i dyrektor Departamentu ds. Liturgii Sanktuarium Fatimskiego nawiązał do czytań liturgicznych, które mówiły o triumfie dobra nad złem. Podkreślił również, że każdy

chrześcijanin jest „żywym kamieniem, w którym mieszka Bóg. Dlatego nie możemy patrzeć na Kościół z dystansu i podziwiać jego piękna lub gorszyć się jego grzechami”.

I dodał: „Jesteśmy kamieniami tworzącymi tę samą budowlę. Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za swoją własną świętość i wszyscy powinniśmy dawać świadectwo. W Kościele, scementowanym przez Ducha Świętego, jesteśmy jednym ciałem w jedności z Ojcem, Synem i Duchem Świętym”.

Ks. Ganhão zapewniał pielgrzymów, zebranych w Sanktuarium, że „w Fatimie jesteśmy w szczególny sposób wezwani, aby całym sercem doświadczać obecności Boga, ponieważ wiemy, że On obdarza nas tu swoją wielką miłością, wysłuchuje nas i przebacza”.

Kapłan zwrócił uwagę, że począwszy od objawień Anioła Pokoju widzący pastuszkowie pokochali bezinteresowną miłością Boga w Trójcy Świętej, do której się żarliwie modlili. „Bardziej niż modlitwa było to głębokie doświadczenie, prawdziwe zanurzenie się w tajemnicy Boga, które przygotowało dzieci na przyjęcie orędzia Matki Boskiej”, mówił ksiądz Joaquim Ganhão i zachęcał wiernych uczestniczących w uroczystości do podążania za przykładem św. Franciszka i św.

Hiacynty.

„Bazylika – której uroczystość poświęcenia dziś obchodzimy – jest miejscem, gdzie dokonuje się spotkanie z Bogiem, z Trójcą Przenajświętszą; miejscem, gdzie możemy poczuć się włączeni w Boże światło, które płonie w naszych sercach, rozpała w nich miłość do Boga, czyni nas zdolnymi do pokuty, nawrócenia, modlitwy wstawienniczej i uwielbienia oraz odczuwania tego wielkiego pragnienia, jakie żywiła św. Hiacynta: aby każdy człowiek miał w sercu ogień Bożej miłości”, dodał kapelan Sanktuarium Fatimskiego.

„Przyjrzyjmy się tej niezwyklej mozaice, którą mamy przed sobą! Widzimy na niej przyszłość... widzimy działanie orędzia Matki Boskiej Fatimskiej. Oto Baranek złożony w ofierze zwycięża! Oto Zwycięzca grzechu i śmierci, do którego Maryja prowadzi Kościół w wielkiej pielgrzymce wiary do serca Boga. Wyruszmy w niej i my! I niech Matka Boska wiedzie nas na uwielbione łono Trójcy Przenajświętszej, gdzie odczuwamy radość zbawienia”, zakończył homilię ksiądz Joaquim Ganhão.

W uroczystości wzięło udział kilka grup pielgrzymów: jedna z Portugalii, pięć z Hiszpanii oraz po dwie z Włoch i z Polski.

Rektor Sanktuarium Fatimskiego: „Adwent to czas, aby uwolnić się od wszystkiego, co oddala nas od Boga”

Cátia Filipe

„Maryja jest najwspanialszym przykładem przeżywania Adwentu i przygotowania do Bożego Narodzenia”, mówił rektor Sanktuarium Fatimskiego podczas grudniowej pielgrzymki rocznicowej. 13 grudnia, podczas uroczystości w bazylice Trójcy Przenajświętszej w Fatimie, wspomniano – jak co miesiąc – sześć objawień Matki Boskiej w Cova da Iria (13. dnia każdego miesiąca od maja do października 1917 r.).

„W Adwencie, gdy oczekujemy nadejścia Pana Jezusa, wpatrujemy się w Maryję.

To ona uczy nas jak przygotować serce na Jego przyjście. Tylko od Niej nauczymy się dobrze przeżywać ten czas”, zachęcał ks. Carlos Cabecinhas. Kapłan przypomniał, że Maryja, oczekująca narodzin Syna, była pierwszą osobą, która przeżywała Adwent. Dlatego Matka Boga wie, lepiej niż ktokolwiek inny, co należy w tym czasie czynić.

Na początku uroczystości (transmitowanej przez media społecznościowe Sanktuarium Fatimskiego i katolicką telewizję „Canção Nova”), ksiądz Cabecinhas wspominał o

śmierci prałata Jonasa Abiba – brazylijskiego kapłana i kaznodziei, założyciela wspólnoty „Canção Nova”. Ta smutna wiadomość dotarła do Cova da Iria 13 grudnia rano.

„Składamy najszczersze kondolencje rodzinie zmarłego i członkom Canção Nova w Portugalii i na całym świecie. Łączymy się z nimi w modlitwie, a przede wszystkim w dziele ewangelizacyjnym, prowadzonym przez tę wspólnotę w tak wielu krajach i regionach świata”, powiedział rektor Sanktuarium Fatimskiego.

„Maryja uczy nas słuchania Słowa Bożego i wypełniania woli Boga”

Podczas pierwszej w 2023 r. pielgrzymki rocznicowej rektor Sanktuarium przypomniał, że Maryja jest wzorem wiary, a orędzie fatimskie to droga do świętości.

Cátia Filipe

13 stycznia, w homilii wygłoszonej podczas Mszy św. w bazylice Trójcy Przenajświętszej, rektor Sanktuarium Fatimskiego podkreślał, że Maryja uczy nas, jak słuchać Słowa Bożego i wypełniać wolę Boga. Ksiądz Carlos Cabecinhas przypomniał też, że orędzie objawień fatimskich jest wezwaniem do świętości, skierowanym do każdego człowieka.

„Podczas objawień w Fatimie Pani jaśniejsza od słońca ukazała swoje Niepokalane Serce jako «ucieczkę i drogę do Boga»”, rozpoczął kaznodzieja i nawiązał do Ewangelii, która również przedstawiała Maryję jako drogę prowadzącą ludzi do Boga.

„Matka Boska jest kobietą najwspanialszej wiary! Gdy Maryja odwiedziła swą kuzynkę Elżbietę, ta nazwała Ją «błogosławioną», ponieważ uwierzyła w Słowo powiedziane Jej od Pana. Maryja to niewiasta, która słucha Bożego Słowa i zachowuje je sercu. Wiara wypełnia i przemienia Jej życie, postawy i wybory. Jezus również nazywa swą Matkę szczęśliwą i błogosławioną (...), wskazując przy tym, że tylko przez komunie z Bogiem wiedzie droga do prawdziwego szczęścia, nawet pomimo cierpień doznawanych w codziennym życiu”, wyjaśniał kapłan.

I dodał: „Błogosławieństwo, o jakim Jezus mówi w odniesieniu do Maryi, jest błogosławieństwem życia w cieniu Krzyża, który także wzywa do uważnego wsłuchania się w Słowo Boże i do podejmowania wysiłku życia z zgodzie z nim”.

Ks. Carlos Cabecinhas podsumował homilię słowami: „W objawieniach w Fatimie Maryja prosi nas, byśmy naśladowali Jej wiarę i zaprosili Boga do swojego życia; abyśmy starali się żyć zgodnie z Jego wolą, słuchali Słowa Bożego i starali się je realizować. Naśladowanie przykładu Maryi i wypełnianie prośb, jakie wypowiedziała w tym miejscu, to najlepsza droga do Boga”.

Uroczystość rozpoczęło procesyjne przeniesienie wizerunku Matki Boskiej z Kaplicy Objawień do bazyliki Trójcy Przenajświętszej, a zakończyła procesja pożegnalna, w której pielgrzymi towarzyszyli figurze w jej powrocie do miejsca objawień.

Pielgrzymowanie głównym tematem 8. edycji Letnich Kursów Sanktuarium Fatimskiego

Relacja z webinaru „OdKodować Fatimę”.

Cátia Filipe

W drugim webinarze z cyklu „OdKodować Fatimę” uczestniczyły osoby z całej Portugalii oraz wielu krajów Europy, Afryki i obu Ameryk. Podsumowując to wydarzenie dr Marco Daniel Duarte, stwierdził, że „bardzo pozytywny bilans spotkania zachęca do kontynuacji badań prowadzonych w Departamencie Studiów Sanktuarium Fatimskiego, którego misją jest pogłębianie i rozpowszechnianie wiedzy o Fatimie, jej historii i orędziu”.

W wypowiedzi dla Biura Prasowego Sanktuarium Fatimskiego dyrektor Departamentu Studiów wyjaśniał, że w dyskusji pojawiły się bardzo ciekawe głosy wskazujące te aspekty orędzia, które są szczególnie interesujące dla badaczy i osób związanych z duszpasterstwem fatimskim na całym świecie. „Celem seminarium było syntetyczne ujęcie wybranych zagadnień, co – dzięki ogromnemu wysiłkowi – pozwoliło na dydaktyczne opracowanie istotnych tematów i treści; w niektórych przypadkach przedstawiono wyniki zupełnie nowych badań, przeprowadzonych specjalnie na potrzeby tego webinaru”.

Podczas spotkania poruszono m.in. następujące tematy: historia cennej korony figury Matki Boskiej Fatimskiej z Kaplicy Objawień, 100. rocznica miesięcznika „Voz da Fátima” („Głos Fatimy”), wieczorne celebracje w Sanktuarium Fatimskim, dzieła sztuki w bazylice Trójcy Przenajświętszej, figura pielgrzymująca Matki Boskiej Fatimskiej, Muzeum Sanktuarium Fatimskiego, „Poczta Matki Boskiej”

oraz fotografie Świętych Franciszka i Hiacynty Marto.

W ostatniej części webinaru André Melícias, szef zespołu Archiwum i Biblioteki Wydziału Studiów Sanktuarium Fatimskiego, opowiadał o „Poczcie Matki Boskiej”, której początki sięgają 1950 roku. Na przykładzie wybranych wiadomości André Melícias omawiał znaczenie i treści listów, kierowanych do Maryi oraz ciekawą drogę, jakie przebyły niektóre z nich. „Są to przede wszystkim prośby o modlitwę i podziękowania, ale także pełne emocji wyznania czy prośby o wstawiennictwo, które ukazują konteksty rodzinne i historyczne autorów tych listów”, podkreślał przedstawiciel Sanktuarium Fatimskiego.

Następnie dr Marco Daniel Duarte mówił o dokumentacji fotograficznej dotyczącej widzących pastuszków. Wyjaśnił, że dzięki pierwszym zdjęciom dzieci (tylko w 1917

r. zrobiono ich 11) utrwalono autentyczne twarze Łucji, Franciszka i Hiacynty Marto z okresu objawień. W wykonywanych później reprodukcjach tych fotografii lub powstających na ich podstawie obrazach (szczególnie w okresie przed beatyfikacją), dodawano elementy nawiązujące do orędzia objawień Matki Boskiej. „Wizerunki Dziewicy Maryi i widzących były niezwykle istotne dla zobrazowania wydarzeń w Fatimie”, podkreślał dyrektor Departamentu Studiów. I dodał, że różne ujęcia twarzy dzieci, typowe stroje pasterzy, umieszczane na portretach świece i różańce miały na celu ukazanie ich przynależności do określonego środowiska, ale też uczestnictwa w nadprzyrodzonej rzeczywistości objawień.

Uczestnicy, odbywającego się w styczniowe środy webinaru „OdKodować Fatimę”, starali się znaleźć odpowiedzi na nurtujące ich pytania, które Fatima wciąż stawia badaczom i pielgrzymom. Warto podkreślić, że dzięki tego typu inicjatywom wyniki badań naukowych nad objawieniami fatimskimi mogą dotrzeć do szerokich rzesz odbiorców na całym świecie.

Na zakończenie webinaru Marco Daniel Duarte poinformował, że od 5 do 7 lipca 2023 r. odbędzie się 8. edycja Letnich Kursów organizowanych przez Departament Studiów Sanktuarium. Tegoroczne kursy poświęcone będą pielgrzymowaniu – jednemu z kluczowych zagadnień fatimskich.

**FÁTIMA
LUZ
EPAZ**

Dyrektor: Ks. Carlos Cabecinhas * **Wydawca i redakcja:** Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej w Fatimie
Płatnik nr. 500 746 699 * **Adres:** Santuário de Fátima – Rua de Santa Isabel, 360 – 2495-424 FÁTIMA
tel.: +351 249 539 600 * Fax: +351 249 539 668 * Email: press@fatima.pt * www.fatima.pt * **Egzemplarz obowiązkowy:** 210650/04 * **ISSN:** 1647-2438 * **Wydawnictwo cyfrowe** * **Numer rejestru ERC** 127627, 23/07/2021 * **Publikacja o charakterze światopoglądowym**

BEZPŁATNA PRENUMERATA ROCZNA = 4 NUMERY

Wyślij swoje zamówienie na subskrypcję na adres: assinaturas@fatima.pt

Zaznacz język, w jakim chcesz otrzymywać czasopismo: niemiecki, hiszpański, francuski, angielski, włoski, polski, portugalski.

Dla zainteresowanych darowizną na wsparcie publikacji: Przelew bankowy krajowy (Millenium BCP) NIB: 0033 0000 50032983248 05

Przelew bankowy międzynarodowy IBAN: PT50 0033 0000 5003 2983 2480 5 BIC/SWIFT: BCOMPTPL

Czek lub przekaz pocztowy: Santuário de Nossa Senhora

de Fátima, Rua de Santa Isabel, 360 – 2495-424 FÁTIMA-PORTUGAL

Pomóż nam rozpowszechnić orędzie Matki Boskiej poprzez czasopismo „Fatima Światło i Pokój”!

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie mogą być dowolnie wykorzystywane. Przy ich wykorzystaniu należy podać źródło oraz autora (jeśli tekst jest podpisany).